

www.manas.edu.kg

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ
Гуманитардык факультети
Түркология Бөлүмү
Курстун программасы

Курстун коду	Курстун аты (Кыргызча)	Курстун аты (Түркчө)	Семестр	Апталык саат	Кредит	ЕКТС
TUR-107	ТИЛ ИЛИМИНЕ КИРИШҮҮ	DİLBİLİMİNE GİRİŞ	1	3 + 0	3	6

Курстун деңгээли	Бакалавр
Курстун түрү	Талаптуу
Координатор	Др. Негизбек ШАБДАНАЛИЕВ
Курстун мугалими	Др. Негизбек ШАБДАНАЛИЕВ
Курстун тили	Кыргызча
Жардамчылар	Ассистент PhD Зарина Жалбиева
Аудитория	İİBF 524
Курстун максаты	Студенттердин тил жөнүндөгү түшүнүктөрүн ар тараптан кеңейтүү, тилдик жана кептик кубулуштарды, тил системасын, тилдик деңгээл, тилдик бирдиктерди терең үйрөтүү.

Колдонулуучу адабияттар

	Колдонулуучу адабияттар	Адабияттын түрү
1	1 Тил илимине киришүү. Кыргыз Республикасынын жогорку окуу жайлары үчүн программа //Түзгөн: С.Ибрагимов. -Б.: Кыргызстан, 1994.	Китеп
2	2 Ахматов Т. ж.б., Тил илимине киришүү. -Фрунзе: Мектеп, 1980. 3 Головин Б.Н. Введение в языкознание. -М.: Высшая школа, 1983.	Китеп
3	3 Ибрагимов С. Тил илиминин негиздери. -Б., 2000.	Китеп
4	4. Кодухов В.И. Введение в языкознание. -М.: Просвещение, 1987.	Китеп
5	5. Маслов Ю.С. Введение в языкознание. -М.: Высшая школа, 1987.	Китеп
6	6. Орузбаева Б.О. Лингвистикалык терминдердин орусча-кыргызча сөздүгү. -Фрунзе: Илим, 1972.	Китеп
7	7. Aksan, Doğan, Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim, Ankara: TDK Yay., 2009	Китеп
8	8. Ferdinand De Saussure çev. Berke VARDAR, Genel Dilbilim Dersleri, İstanbul, 2001.	Китеп
9	9. AYDIN, Mehmet, Dilbilim El Kitabı, İstanbul, 2007.	Китеп
10	10. Prof.Dr. Zeynel KIRAN ve Prof.Dr. Ayşe (EZİLER) KIRAN, Dilbilime Giriş, Ankara, 2007	Китеп

Жетишилчү жыйынтыктар

1	Сабактын жыйынтыгында студенттер тил, тил илими тууралуу жалпы билимге ээ болуп, тилдердин келип чыгышы, тил системасы, тилдердин морфологиялык жана генеалогиялык классификациясы, тилдин деңгээлдери, негизги бирдиктери тууралуу терең билимге ээ болушат.
---	---

Курстун планы

Апта	Темасы
1. Апта	Киришүү. Тил илиминин изилдөө объектиси. Тил таануунун изилдөө предмети жана негизги бөлүктөрү
2. Апта	Тил - байланыш-катыштын негизги каражаты. Тилдик жана тилдик эмес байланыш каражаттары. Тилдин табияты жана маңызы. Тилдин кызматы. Байланыштын башка каражаттары. Тил жана кеп
3. Апта	Тилдердин генеалогиялык классификациясы
4. Апта	Тилдердин морфологиялык классификациясы

Курстун планы

5. Апта	Тыбыштар тилдин материалдык негизи. Тилдин системасы жана структурасы. Кептин тыбыштарынын акустикасы. Кептин тыбыштарынын артикуляциясы. Тилдин артикуляциялык базасы. Фонемалар жана тыбыштар. Фонема жөнүндө түшүнүк. Фонологиялык мектептер.
6. Апта	Тыбыштарды классификациялоонун принциптери. Үндүүлөр жана үнсүздөр. Кеп агымындагы тыбыштардын комбинатордук өзгөрүүлөрү. Кеп тизмегиндеги тыбыштар. Ассимиляция. Диссимиляция. Аккомодация. Синкопа. Эллизия. Метатеза. Кеп агымындагы тыбыштардын позициялык өзгөрүүлөрү . Позициялык процесстер. Үндүүлөрдүн үндөшүүсү (сингармонизм). Протеза. Апокопа. Тыбыштардын фонетикалык жана тарыхый алмашуулары.
7. Апта	Жазуунун тарыхы. Пиктографиялык жазуу. Идеографиялык жазуу. Фонографиялык жазуу.
8. Апта	Ара сынак
9. Апта	Сөз жөнүндө түшүнүк . Лексикалык маани жана сөздүн тыбыштык формасы. Атоо мааниси. Түз маани. Өтмө маани. Сигналдык маани. Конкреттүү жана абстрактуу маани.
10. Апта	Лексикалык маани. Вербалдык белгилер. Эвфемизм. Дисфемизм. Тилдин сөздүк курамы. Сөз маанилери. Лексикалык маани жана көп маанилүүлүк.
11. Апта	Фразеологизмдер. Фразеологизмдер жана алардын түрлөрү. Фразеологиялык ширешме. Фразеологиялык биримдик. Фразеологиялык айкалыш.
12. Апта	Лексикография жөнүндө түшүнүк. Сөздүктөрдүн типтери. Энциклопедиялык сөздүк. Лингвистикалык сөздүк. Сөздүк курамдын стилистикалык жана хронологиялык катмарлары.
13. Апта	Морфология. Морфемалар. Морфемалардын түрлөрү. Грамматикалык категориялар. Сөз түркүмдөрү.
14. Апта	Синтаксис. Сөз айкаштары. Сөздөрдүн байланышуу жолдору.
15. Апта	Сүйлөм. Сүйлөм мүчөлөрү. Сүйлөмгө мүчө боло албаган сөздөр. Жөнөкөй жана татаал сүйлөм. Пунктуация.
16. Апта	Жыйынтыктоочу сынак

Баалоо

Баалоо каражаты	Саны (даана)	Үлүшү (%)	Жалпы үлүшү
Арасынак	1	40	40
Финал сынагы	1	60	60